

۱۴۱۹۶۷۱

بسم الله الرحمن الرحيم

دانشگاه افسری امام علی (ع)

معاونت پژوهش

امام خمینی (ره) و ماندگار قوا

علی عباسی

۱۳۹۶

فصل اول: نحوه اطلاق فرماندهی کل قوا بر حضرت امام خمینی^(ره): بررسی رفتار و سخنان

امام در قبل از پیروزی انقلاب

۲	مقدمه
۱۰	آگاه‌سازی مردم نسبت به نفوذ بیگانگان در ارتش
۱۳	آگاه‌سازی بدنه ارتش نسبت به نفوذ بیگانگان در ارتش و اثرات سوء آن
۱۷	تبیین و تشریح ابعاد فاجعه آیر قانون «کاپیتولاسیون»
۱۸	تبیین تفاوت بین اعتقادات دینی بدنه ارتش و سران و فرماندهان وابسته به حکومت پهلوی
۲۱	هشدار به ارتش در جهت ممانعت از سر دوب مردم
۲۴	پیوستن ارتش به انقلاب

فصل دوم: بررسی رفتار و سخنان امام^(ره) در بعد از پیروزی انقلاب

۲۷	مقدمه
۲۸	دفاع و پشتیبانی از ارتش و ممانعت از تضعیف و انحلال آن
۳۱	پاکسازی و بازسازی ارتش
۳۳	تثبیت جایگاه ارتش و همکاری دیگر نیروهای مسلح با ارتش
۳۳	اعلام روز ارتش از سوی امام خمینی ^(ره)
۳۷	سایر فرامین و رهنمودهای امام خمینی ^(ره) در رابطه با تثبیت جایگاه ارتش

نظارت بر اجرای امور در ارتش.....	۴۰
----------------------------------	----

فصل سوم: اعمال فرماندهی امام^(ع) از پیروزی انقلاب تا شروع جنگ

مقدمه.....	۵۲
------------	----

ناآرامی‌های قومی در خوزستان.....	۵۹
----------------------------------	----

ناآرامی‌های حزب خلق مسلمان در آذربایجان.....	۶۲
--	----

ایجاد ناامنی در بلوچستان.....	۶۶
-------------------------------	----

دیدگاه امام ^(ع) در مورد مبارز با «نفیر اسلام و ضد انقلاب».....	۷۱
---	----

فصل چهارم: اعمال فرماندهی امام خمینی^(ع) در سال‌های آغاز جنگ

مقدمه.....	۸۳
------------	----

بررسی علل و ایجاد جنگ تحمیلی.....	۸۵
-----------------------------------	----

اولین فرمان امام ^(ع) درباره جنگ.....	۹۰
---	----

پیام یازده ماده‌ای امام ^(ع) به نیروهای مسلح و ملت ایران درباره امور مربوط به جنگ.....	۹۱
--	----

ادامه جنگ بعد از فتح خرمشهر.....	۹۵
----------------------------------	----

موضع امام ^(ع) در قبال ادامه جنگ.....	۹۷
---	----

فصل پنجم: اعمال فرماندهی امام خمینی^(ع) در طول ۸ سال دفاع مقدس

مقدمه.....	۱۰۱
------------	-----

استراتژی.....	۱۰۳
---------------	-----

- انواع راهبردها در جنگ در بیانات حضرت امام (ع)..... ۱۰۵
- راهبرد معنوی امام راحل (ع) (مؤلفه‌های معنوی قدرت)..... ۱۰۵
- راهبرد اخلاقی امام راحل (ع) در جنگ..... ۱۱۳
- راهبرد رهایی‌بخش امام راحل (ع) در جنگ..... ۱۱۷
- راهبرد دولت‌گرایانه در میان نیروهای مسلح..... ۱۲۰
- راهبرد فرهنگی امام (ع) در جنگ..... ۱۲۳
- راهبرد سیاسی امام (ع) در جنگ..... ۱۲۴
- راهبرد اقتصادی امام راحل (ع) در جنگ..... ۱۲۵
- تاکتیک..... ۱۲۸
- رابطه استراتژی و تاکتیک..... ۱۲۸
- برخی فرامین تاکتیکی و عملیاتی امام راحل (ع) در جنگ..... ۱۲۹
- فرمان امام (ع) در خصوص شکسته شدن حصر آبادان..... ۱۲۹
- فرمان امام (ع) در خصوص آزادی سوسنگرد..... ۱۳۱
- تدابیر راهبردی رهبر کبیر انقلاب پس از قبول قطعنامه ۵۹۸ الجزایر..... ۱۳۲
- نمونه‌هایی از تدابیر عملیات نظامی در فرماندهی حضرت امام (ع)..... ۱۳۴
- مصادیقی از عملیات روانی مثبت در اندیشه نظامی امام راحل (ع)..... ۱۳۷
- مصادیقی از عملیات روانی منفی بر ضد دشمن در بیانات حضرت امام (ع)..... ۱۴۱

سیاست دفاعی..... ۱۴۸

فرمایشات امام^(ره) در خصوص دفاع در جنگ..... ۱۵۶

دکترین نظامی..... ۱۶۶

راهبردهای دفاع نظامی..... ۱۶۷

فصل ششم: اعمال فرماندهی امام خمینی^(ره) در پایان جنگ

مقدمه..... ۱۷۰

شرایط ایران برای پایان دادن به جنگ..... ۱۷۵

تعیین شروع کننده جنگ..... ۱۸۷

زمینه های صدور قطعنامه ۵۹۸ به وسیله سازمان ملل..... ۱۸۹

قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد..... ۱۹۰

علل پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی ایران..... ۱۹۳

بررسی وضعیت عینی جنگ در سال های پایانی..... ۱۹۴

پیام امام^(ره) پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران..... ۱۹۸

سخن پایانی..... ۲۰۴

منابع و مآخذ..... ۲۰۷

دنایای کنونی در پیوند با ناامنی‌هاست و یکی از ضروری‌ترین نیازهای حیات که همانا تحقق امنیت است، ایجاب می‌کند که برای تأمین امنیت جامعه نیروهای مسلح حضوری قدرتمند داشته باشند. ارتش‌های موثر و کارآمد در تاریخ معاصر، به سبب توانایی در سازماندهی، فرماندهی، فرمانبری و کاربری علم و دانش به منصفه ظهور رسیده‌اند و فرماندهی و فرمانبری، مهم‌ترین عامل حیات و پویایی یا نابودی و اضمحلال ارتش‌ها به شمار می‌آیند.

پیشرفت فن‌آوری، سرعت انتشار اطلاعات، پیچیدگی مسائل امنیتی و تهدیدات، فرماندهی و فرمانبری را با تحولات و مسائل فراوانی مواجه ساخته است؛ از طرفی، انعکاس فرماندهی و فرمانبری در محدوده حوزه مأموریت فراتر رفته است و بازتاب درون و برون سازمانی آن به صورت زنجیره‌ای در سلسله مراتبی به دیگر بخش‌های سازمانی و محیط امنیتی- اجتماعی منتقل می‌گردد. در چنین وضعیتی از فرماندهان انتظار می‌رود که به دانایی، توانایی و تقوایی متکی به اصول و آداب الهی، مجهز شوند و نقش پررنگ خویش را با به ارمغان آوردن ایمان، تعهد، عمل صالح، شجاعت، تعاون، سلامت نفس و مجاهدت، ایفا نمایند. برای رسیدن به این رسالت مهم، قائم نمودن نظام فرماندهی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی بر ارکان اصولی و پی‌ریزی فرماندهی و فرمانبری بر مبنای الگوی فرماندهی حضرت امام خمینی^(ره) که تجلی تعالیم شرع مقدس، سیره نبوی و رفتار عاری است، ضروری می‌باشد.

بررسی و شناخت شخصیت رهبران بزرگ و رزاق الهی در همه مجامع علمی کشورها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است؛ زیرا می‌تواند همچون چراغ هدایتی، فرد و جامعه را به سر منزل مقصود رهنمون شود. اما از این میان، بررسی ابعاد وجودی حضرت امام^(ره) به عنوان بنیانگذار جمهوری اسلامی و فرماندهی کل قوا اهمیتی دوچندان دارد. زیرا انقلابی که نهال آن به دست امام غرس گردید و نیروی مسلحی که شجره طیبه دفاع و امنیت سده به نهم چهارم از حیات خود وارد گردیده و نسل جدید که حیات آن بزرگوار را درک نکرده‌اند و شمیم کلام آن امام همام را استشمام ننموده‌اند و خلوص کردار آن ابر مرد الهی، میسر وجودشان را نگذاخته است؛ برای تدارک توان و اقتدار لازم به منظور داشتن امنیت و پیشبرد انقلاب، نیازمند الگویی از آن نفس رحمانی و دم مسیحایی هستند.

کسب شناخت‌های اساسی در پرتو تبیین الگوی فرماندهی حضرت امام^(ره) و اطاعت عملی از تدابیر و سرمشق‌های ایشان در سال‌های انقلاب، دفاع مقدس و توطئه‌های پیچیده دشمنان اسلام باعث توسعه اعتبار و اقتدار نظامی نیروهای مسلح گردیده است. با این همه در برخی از

عرصه‌ها و موقعیت‌های خطرساز بدون تکیه بر مبانی و غفلت از الگوی فرماندهی امام^(ع) با آزمون و خطا عمل گردیده و در نتیجه آسیب‌ها و ضایعاتی را باعث گردیده است.

در این مسیر اگر چه مطالب متفرقی از فرماندهی و سرمشق‌های نظامی امام^(ع) ترسیم گردیده، اما حقیقتاً چشم‌انداز شفاف و جامعی در پیش روی مخاطبان قرار نگرفته است و هدف بنیادین تبیین الگوی فرماندهی امام^(ع) یعنی توضیح و تفسیر واقعیات و سازماندهی مشاهدات و جهت‌دهی موثر به فرامین و تدابیر امام^(ع) در مسئولیت فرماندهی کل قوا کمتر صورت پذیرفته است.

در واقع مسئله مهم در این حوزه تبیین و تحلیل خردمندانه مبانی، مؤلفه‌ها، شاخص‌ها و بطور کلی الگوی فرماندهی حضرت امام^(ع) و پاسخگویی به پرسش‌های مهمی است که کارشناسان مطرح می‌نمایند. این طریق بتوان ضمن تعمیق و توسعه معارف و مبانی، الگوی فرماندهی امام^(ع) را نهادهای دخیل.

حال با توجه به اهمیت ارتش جمهوری اسلامی که بخشی از نیروهای مسلح کشور است و سهم بسزایی در قوام و دوام نظام فرماندهی نیروهای مسلح داشته و دارد و از آنجا که بنیان‌های نظام جمهوری اسلامی بر پایه تعالیم اسلام، اسرار یافته است، تبیین الگوی فرماندهی حضرت امام^(ع) راه کار اساسی و بدون جایگزین برای دستیابی به مبانی، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی خواهد بود که عمل به آنها ضامن اعتبار و اقتدار نظام فرماندهی در نیروهای مسلح می‌گردد. بدون تردید الگوی فرماندهی حضرت امام^(ع)، با حیات، امنیت و اخلاقی نظام اسلامی پیوند دارد.

از طرفی؛ «ما در هیچ جای دنیا -نه امروز و نه در گذشته- نیروهای نظامی‌ای را سراغ نداریم که تحت فرماندهی انسانی معنوی و الهی و عارف و دارای قیمتین احساسات بشری و در عین حال با قاطعیت و صلابتی که هیچ فرماندهی در دنیا از آن برخوردار نیست، به حراست و دفاع از ناموس و حیات شرافتمندانه‌ی ملت در مقابل تجاوزگران بپردازد». بر این اساس است که ارتشیان و نیروهای مسلح باید در راه هدف‌های الهی، معنوی‌تر و پاک‌تر و بی‌آلایش‌تر و مصمم‌تر از همه باشند. از طرفی دیگر آنچه بر توفیقات نظامیان در عمل دقیق به احکام عزت بخش جهاد و دفاع و مقابله با تجاوز می‌افزاید، روح بزرگ و تربیت شده در مکتب اسلام و فرماندهی الهی و کمال یافته آن امام فقیه و عارف است؛ کسب ویژگی‌هایی چون: عزت، ذلت ناپذیری، زیر بار ظلم نرفتن، عزم و اراده پولادین، بلند همتی، غیرت دینی و شجاعت، بیداری و پایداری و مانند آن و متخلق شدن به اخلاق سربازی و

شرافت نیازمند تلمذ دریای درس و تأسی به الگوی فرماندهی حضرت امام^(ع) است؛ چرا که امام^(ع) از همه قیود و اسارت های نفس، رها بود و به مقام استقلال در اراده و عزت نفس که از بزرگترین کمالات انسانی است، دست یافته و به حال استقامت و طمأنینه در نفس رسیده و غنی و عزیز مطلق با تمام مظاهرش در درون قلب او تجلی کرده بود.

فرماندهی فقیه و مرجع، که با تمام وجود فرمود: «هیئات که خمینی، در برابر تجاوز دیو سیرتان و مشرکان و کافران به حریم قرآن کریم و عترت رسول خدا و امت محمد صلی الله علیه وآله وسلم و پیروان ابراهیم حنیف ساکت و آرام بماند و یا نظاره گر صحنه های ذلت و حقارت مسلمانان باشد... اگر خمینی یکه و تنها هم بماند به راه خود که راه خدا، نه با کفر و ظلم و شرک و بت پرستی است ادامه می دهد و به یاری خدا در کنار پیجیان جهان اسلام، این پابرهنگه های مغضوب دیکتاتورها، خواب راحت را از دیدگان جهان خواران و سرسپردگانی که به ستم و ظلم خویشتن اصرار می نمایند سلب خواهد کرد.»

مهمتر آنکه «سیرت امام بزرگوار فقط بیان شخصیت یک انسان نیست؛ بلکه راهنمای عمل همه ی ملت ایران و مسلمانان جهان است؛ راهنمای عمل همه ی کسانی است که می خواهند در سایه ی اسلام، برای خود زندگی شایسته ی انسانی فراهم کنند. البته ملت ایران بیش از دیگران مخاطب این سخنان است؛ زیرا بار امانتی که بر دوش ماست - یعنی حفظ دستاورد عظیم انقلاب - یک ویژگی برای ملت ایران است. با حفاظت از این ذخیره ی عظیم، باید شرف این عمت را بگذاریم^۲».

در این کتاب، از روش تحلیل محتوا استفاده خواهد شد، به نحوی که متن بیانات، تقریرات و رفتار حضرت امام خمینی^(ع) از اسناد و مدارک و نزدیکان حاصل گردیده و تحت عناوین مناسب سازماندهی و تبیین خواهد شد. به همین منظور فرامین، احکام، تدابیر و فرمایشات حضرت امام خمینی^(ع) در قبل از انقلاب، آغاز پیروزی انقلاب تا ارتحال ایشان پیرامون موضوعات مرتبط با فرماندهی نیروهای مسلح دسته بندی و تحت موضوعات مناسب استخراج خواهد گردید.

۱- صحیفه امام، ج ۲۰، ص ۳۱۸-۳۱۹

۲- بیانات مقام معظم رهبری در اجتماع زائران مرقد مطهر امام خمینی (ره) ۱۳۸۰/۰۳/۱۴